

J

-JA, Beni-, -JAT, El JAC

Benijà, partida del terme d'Orba (Mrq. de Dènia) (xxxiv, 118.22; 119.8).

Benijat, partida del terme de Pego (xxxiii, 108.25).

El Jac, (oït *el ġāk*) partida vora el Xúquer del terme de Sumacàrcer (Ribera Alta) (xxxi, 140.8).

ETIM. De l'ár. *ġā d'*arrissat', 'cresp', 'encrespament' («crispus, crispare, crispitudo» *RMa* 385, 80) que ha donat NPP com *Ġā d. ġā da* a Aràbia (Hess 15), *Ġu'aidan* allí i a Algèria (*GGAlg.* 124*b*). J.F.C.

JAÇA i altres derivats de *jaure* o del ll. *JAFRE* 'jeure'

La Jaça, partida del terme de Montoriol (Rosselló) (xxvii, 660.21).

La Jaça enterrada, partida del terme de Noedes (Conflent) (xxvi, 110.15).

La Jaça Gran, partida del terme d'Ogassa (Ripollès).

Jaça, partida del terme de Palau-saverdera (xxii, 119.22).

Els Jaços, partida del terme de Pollença (Mallorca) (Mapa Mascaró 6A7).

Font del Jaçal, partida del terme de Portbou (Alt Empordà) recollida per JCoromines (18.III.1934).

La Jaguda, partida del terme d'Aós (Alt Urgell), on els animals van a jaure (xxxvii, 158.10).

Del cat. antic *jailla*, modern *jeia* 'acció de jeure' (DECat IV, 889*b*25.52) és variant: *Jaia*, partida del terme de Lluçars (Baixa Ribagorça) (xxvii, 145.5).

D'aquesta és derivat *jailleres*, partida antiga del terme de Sant Joan Fumat (Alt Urgell), que apareix documentada en el *Capbreu de Castellarnau*, fol. 82. J.F.C.

JAFRE

(1) *JAFRE de Garraf*, poblet agregat al municipi d'Olivella, uns 5 k al NE de Sitges.

PRON. LOCAL *ʒáfrə*, oït a La Sentiu, 1953, i en les enq. de 1955, a Canyelles i Viladellòs (xiv, 5-9).

MENCIONS ANT. 1143 *Jafar* *Cart. St. Cugat* III, p. 129). 1359 Casa de *Jafar* *Co. Do. ACA* XII, 35).

Devia ser d'allí, o s'hi hauria afincat, un home de lleis ben conegut en el S XIII, Guillem *Jafar* «jurisperitus» que fou designat per arbitrar en un plet sobre «jovas» (treballs d'obligació pública, sense remuneració) entre el batlle i els veïns de «Vilanova de Cubelles» (avui Vilanova-i-la-Geltrú), en l'a. 1282 (Font Rius, *Cid P.*, 1975, n. 7). Havia de ser un baró de la confiança reial, perquè, en sorgir l'alcament dels homes de Camarasa contra el batlle concussorari Pere de Palau, es donà orde reyal encomanant al jutge Guillem de *Jafar*, que intervingués en el litigi, a. 1295; i ben aviat, abans de 1298, es *Guillelmus de Jafero* el qui ha de fer el procés d'aquell batlle criminal i poderós (C. Candi, *M. H. Ca.* II 140, 159).

Si la construcció amb *de* fos només de les dues últimes dates, i es comproves que abans li ho deien sense, tenint en compte que el poblet de Jafre es ben a prop de Vilanova, creuem que fou aquest baró prestigiós el qui fundà el poblet, adquirint-hi terres, cf. el modest qualificatiu de «casa de ---» amb què el veiem l'a. 1359. Val a dir que el fet que aquest NP aràbic tenia llavors bastant de difusió, no sols en les terres del nostre Migjorn, sinó també fins al Nord del Principat, ens impedeix d'assegurar-ho.

(2) *JAFRE de Ter*, poblet del Baix Empordà, a la vora esq. del Ter, una vintena de k. NE. de Girona i 10 al SE. de l'Escala.

Pron. *ʒáfrə* a Parlava i a Vilopriu, Casac. (1920).